

KARLSTADS KOMMUN

KOMMUNLEDNINGSKONTORET

Remissvar, 2016-06-20

Kulturdepartementet

103 33 Stockholm

ku.remissvar@regeringskansliet.se

Remissvar – Betänkandet Låt fler forma framtiden (SOU 2016:5)

Sammanfattning

Karlstads kommun har erbjudits möjlighet att yttra sig över betänkande av 2014 års demokratiutredning, ”Låt fler forma framtiden” (SOU 2016:5). Kommunen lämnar dels några allmänna synpunkter, dels särskilda kommentarer till några av förslagen.

Karlstads kommuns synpunkter

Allmänna synpunkter Karlstads kommun

Inte minst med tanke på ämnet och utredningens innehåll kan vi inledningsvis konstatera att remisstiden är för kort för att som kommun ha hunnit diskutera och förankra allt innehåll med alla berörda verksamheter och intressenter. Förslagen rör ett stort spektra; allt från demokratins spelregler, de förtroendevaldas villkor, medborgarnas påverkansmöjligheter och frågor kring ungdomars och funktionshindrades delaktighet. En del är bedömningar och resonemang, annat leder till konkreta förslag på lagändringar. Utredningen innehåller rekommendationer, idéer, uppdrag till regeringen, uppdrag till SCB, och även konkreta formuleringar till en ändrad författning. Karlstads kommun konstaterar ändå att kunskapsgenomgången i betänkandet är mycket värdefull och att många av idéerna är användbara och kan ge inspiration. Den kan därmed ses som uppslag inför kommunernas fortsatta arbete och på så vis fungera som en kunskapsbas, snarare än som en checklista.

Karlstads kommun anser, som en generell synpunkt kring betänkandet, att många av förslagen tenderar att för mycket och på detaljnivå vilja reglera hur kommunerna skall bedriva sitt demokratiska arbete. Flera av de förslag som utredningen lagt fram går redan att genomföra idag och förutsätter därmed inte reglering i lag. Den verksamhet som kommunen bedriver är till stora delar grundförutsättningen för våra kommunmedborgares vardag; det handlar om allt från cykel- och gångvägar till kultur- och fritidsverksamhet,

idrotts- och simhallar, sophämtning, el, snöröjning, bibliotek, skola och omsorg om äldre och funktionshindrade o.s.v. Den demokratiska dialogen med medborgare (i form av brukare eller kommunmedlemmar) och kommunen (i form av förtroendevalda eller tjänstemän) sker därför oftast på en konkret och kommunal nivå. Många kommuner jobbar också redan med att förbättra detta samtal, bland annat inom ramen för SKL:s olika projekt och nätverk inom demokratiområdet. Utveckling och förbättring av dialogen mellan kommunens medborgare och förtroendevalda/tjänstemän sker därför bäst på lokal nivå och kommunerna har mest nytta av att det finns ett spelrum för att utveckla medborgardialogen, snarare än att lagstiftaren i detalj reglerar hur denna dialog ska gå till. En reflektion i detta sammanhang är att begreppen ”bör”, ”ska” och ”kan” av utredningen används på ett sätt som gör det svårtolkat vad man tycker. Ett exempel är i avsnitt 9.3.4, där man använder alla tre begreppen om samma förslag: *Fullmäktige bör regelbundet arrangera allmänpolitiska debatter. Utredningens förslag: Fullmäktige ska kunna hålla debatter utan samband med annan handläggning. Fullmäktigepresidiet kan fatta beslut om att kalla till debatt samt om vilket eller vilka ämnen som debatten ska omfatta.*

Hur man ska ställa sig till de bedömningar som utredningen gör är i många fall en diskussions/bedömningsfråga, ibland av politiska mått, som vi väljer att bara i vissa fall kommentera. Generellt sett är det mycket bra med idéer, tankar och förslag – och Demokratiutredningens betänkande innehåller som vi redan nämnt mycket goda förslag och faktaunderlag som är användbara.

Kommentarer kring vissa avsnitt

6.8.3 Partierna som länk mellan väljarna och beslutsfattandet

Denna del är central i utredningen – och i vår demokrati - och många av de förslag och bedömningar som lämnas i betänkandet måste ses i skenet av detta avsnitt. Det handlar nämligen om balansen mellan den representativa demokratin och någon form av direktdemokrati (mellanvaldemokrati). Man betonar i utredningen vikten av den representativa demokratin som styrelseskick, men öppnar samtidigt i många av sina förslag för att medborgaren ska ges större möjlighet att påverka direkt, mellan valen. Karlstads kommun konstaterar att denna balansgång är viktig att ständigt beakta och fundera kring; den representativa demokratin är en grundpelare i vårt styrelseskick, inte minst i den kommunala nivån som ligger nära medborgaren. På många sätt är den representativa demokratin en stabiliserande faktor; den är långsiktig och inte lika beroende av tillfälliga åsiktsyttringar och stämningar. Mellanvalsdemokratin kan absolut utvecklas, vilket också har skett i Karlstad på olika sätt, men det krävs en varsamhet och ständig reflektion. Att vilja öka engagemanget i politiska partier, samtidigt som man gör möjligheten att verka utanför riskerar att sända i viss mån dubbla signaler.

8.5.1 Ersättning för inkomstbortfall ska omfatta hela inkomsten

Att förtroendevalda ska få arvode av kommunen för att kommunicera med medborgare ligger enligt Karlstads kommun väldigt nära de politiska partiernas roll och behöver avgränsas närmare för att undvika tolkningsproblem i kommunerna. På andra håll i utredningen vill man verka för att tydliggöra de politiska partiernas roll och att på detta sätt ålägga kommunerna att betala arvode för medborgardialog riskerar snarare att göra relationen mellan kommunal verksamhet och politiskt partiarbete otydligare.

9.3.3 Begränsa antalet mandatperioder för ordförandeposter

Även om utredningen stannar vid att lämna det som en rekommendation till fullmäktige att överväga en begränsning av antalet mandatperioder för ordförandeposter, vill Karlstads kommun betona att det är en fråga för de politiska partierna vilka de anser ska representera dem. Att reglera detta är ett för långtgående ingrepp i de politiska partiernas arbete.

11.5.1 Medlemmarna ska ha förutsättningar att delta

Karlstads kommun instämmer i förslaget men anser att det är av stor vikt att det framgår att detta inte ska kunna användas som motiv för att överklaga beslut med motivering att man inte anser sig ha fått tycka till i ett ärende. Detta skulle kunna leda till många överklaganden som egentligen inte har med sakfrågan att göra. Därför är det viktigt att det inte införs i kommunallagen som ett lagstadgat krav på ett ärendes beredning.

12.7.2 En nationell webbplats för namninsamling upprättas

Med tanke på förslaget om folkmotion och de redan befintliga folkinitiativen anser vi det vara positivt med att underlätta administrationen för kommunen.

13.5.1 Folkmotion ersätter medborgarförslag

Karlstads kommun instämmer i den analys som görs. För att utveckla formen har kommunen i ett beslut i fullmäktige bestämt att medborgarförslag ska ersättas av e-förslag. Införandet av folkmotion innebär därför att det kommer att finnas två olika vägar för medborgaren att lämna formella förslag i Karlstads kommun (bortsett från synpunkter/sociala media/telefonsamtal).

- **E-förslag:** 50 personer krävs (ej krav på att man är bokförd i Karlstad) för att kommunen ska ta upp förslaget i nämnd (annars skickas det för besvarande till förvaltning)
- **Folkmotion:** 1 procent av folkbokförda krävs för att den ska väckas som ett ärende i fullmäktige.

Karlstads kommun ser inte att formerna i sig står i konflikt med varandra. Det blir relativt enkelt att få ett ärende väckt i nämnd (50 underskrifter enligt beslutet i kommunfullmäktige), vill man absolut ha det till fullmäktige gäller 1 procent av de folkbokförda i kommunen (motsvarar ca 900 underskrifter). Dock anser Karlstads kommun att de flesta frågor gör sig bäst på nämndnivå – vilket det faktum att inget medborgarförslag i Karlstad under 2015 beslutades av kommunfullmäktige visar.

14.8.1 Försöksverksamhet med sänkt rösträttsålder

Utredningen snuddar vid de olika åldersgränser som finns i dag, som den straffrättsliga åldern, ålder för valbarhet och myndighetsålder. Karlstads kommun anser dock inte att analysen kring de olika åldersreglerna och effekterna av dem är tillräckligt heltäckande. Dessutom anser vi inte att argumentet att den genomsnittliga röståldern kommer att bli 18 år vid en sänkt rösträttsålder (eftersom en del är 16 år och en del 20 år vid första rösttillfället) är ett rimligt sakargument när frågan om sänkt ålder ska diskuteras. Det är enskilda medborgare som får rösta eller inte rösta - inte genomsnittsåldrar.

Vi vill också betona att det vid en sänkt röstålder är viktigt att beakta hur elever (som det då handlar om) får information/valmaterial. Enligt MUCF:s (Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor) av skolvalen var det många skolor som valde att inte bjuda in politiska partier eftersom de upplevde deras närvaro på skolan som känslig.

Per-Samuel Nisser
kommunstyrelsens ordförande

Ulf Nyqvist
kommundirektör